

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21.09.1982, sp. zn. 1 Tz 20/82, ECLI:CZ:NS:1982:1.TZ.20.1982.1

Číslo: 50/1983

Právní věta: II. Pro stanovení skutečné výše škody v takových případech zpravidla nelze vycházet jen z odhadu škod poškozenými, zejména pokud nebylo přihlédnuto k amortizaci vozidla nebo jiných věcí, popřípadě k tomu, co bylo získáno prodejem poškozených součástí. Skutečnou výši škody bude třeba zpravidla zjišťovat za pomoci odborného vyjádření opravny, popřípadě znaleckého posudku.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 21.09.1982

Spisová značka: 1 Tz 20/82

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Neoprávněné užívání cizí věci, Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, Opilství

Předpisy: 140/1961 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 50/1983 sb. rozh.

I. Znak uvedený v ustanovení § 209a odst. 4 písm. d) tr. zák. „způsobení jiného zvláště závažného následku“ může být naplněn i tím, že činem uvedeným v § 209a odst. 1 tr. zák. byla způsobena z nedbalosti škoda velkého rozsahu. Přitom taková škoda nemusí být způsobena jen na vozidle, které pachatel neoprávněně přechodně užíval, ale i na jiných věcech, které poškodil při neoprávněné jízdě.

II. Pro stanovení skutečné výše škody v takových případech zpravidla nelze vycházet jen z odhadu škod poškozenými, zejména pokud nebylo přihlédnuto k amortizaci vozidla nebo jiných věcí, popřípadě k tomu, co bylo získáno prodejem poškozených součástí. Skutečnou výši škody bude třeba zpravidla zjišťovat za pomoci odborného vyjádření opravny, popřípadě znaleckého posudku.

III. I když pachatel spáchal trestný čin v opilosti, nelze mu uložit ochranné protialkoholní léčení podle § 72 odst. 2 písm. b) tr. zák., jestliže požívání alkoholu nemá u něho ještě povahu chorobného návyku.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 21. 9. 1982 sp. zn. [1 Tz 20/82.](#))

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil

rozsudek okresního soudu v Kladně ze dne 28. ledna 1982 sp. zn. 1 T 1202/81 v celém rozsahu s výjimkou výroku o vině trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. b) tr. zák. a dále ve stejném rozsahu usnesení krajského soudu v Praze ze dne 7. dubna 1982 sp. zn. 8 To 175/82 a okresnímu soudu v Kladně přikázal, aby věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Kladně ze dne 28. ledna 1982 sp. zn. 1 T 1202/81 byl obviněný R. K. uznán vinným kromě jiných trestným činem neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 1, 4 písm. d) tr. zák. a trestným činem opilství podle § 201 tr. zák., kterých se podle rozsudku dopustil tím, že dne 21. 10. 1981 mezi 23.00-24.00 hodinou poté, co se v restauraci „Kosmos“ v Mostě požitím většího množství alkoholických nápojů přivedl do stavu opilosti (1,47 promile alkoholu v krvi) a nebyl způsobilý bezpečně ovládat motorové vozidlo, vnikl na parkoviště poblíž uvedené restaurace násilím do nákladního automobilu zn. Avia SPZ MO 64-19, který je majetkem oborového podniku Státní statky Bílina, automobil nastartoval a použil k jízdě z Mostu do Loun a dále do Slaného, okr. Kladno, a do obce Ješín v okrese Kladno a na vozidle způsobil škodu v částce nejméně 128 640 Kčs, a to tím, že cestou postupně zachytil celkem 33 jiných motorových vozidel parkujících podél vozovek a způsobil na nich další škody, zejména na blatnících a dveřích karosérií, které poškození odhadli nejméně na 133 530 Kčs.

Za to mu byl podle § 209a odst. 4 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 3 let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. zařazen do první nápravně výchovné skupiny. Podle § 72 odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák. mu bylo dále uloženo ochranné ambulantní protialkoholní léčení. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli poškození odkázáni se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Usnesením krajského soudu v Praze ze dne 7. dubna 1982 sp. zn. 8 To 175/82 bylo odvolání obviněného jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Proti usnesení krajského soudu podal ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. generální prokurátor ČSR stížnost pro porušení zákona. Soudům obou stupňů vytýká, že rozhodovaly na základě nedostatečně zjištěného stavu věci a na základě vadného hodnocení důkazů. Tak se stalo, že nezjistily, že obviněný předtím, než se zmocnil nákladního automobilu Avia, vnikl ještě do několika dalších osobních automobilů, zaparkovaných na stejném místě jako zmíněné nákladní vozidlo, v úmyslu použít je k jízdě a nepodařilo se mu s nimi odjet jen proto, že měly řádně zabezpečené řízení. Proto je vadná i použitá kvalifikace skutku obviněného, neboť nebyl posouzen též jako pokus trestných činů opilství a neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 8 odst. 1, § 201, § 209a odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. Oba soudy pochybily též při rozhodování o trestu, neboť neuložily obviněnému trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, ačkoli obviněný se dopustil závažné trestné činnosti v souvislosti s řízením motorového vozidla.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Okresní soud pochybil při zjišťování skutečného stavu věci ve vztahu k výroku o vině trestnými činy podle § 209a a § 201 tr. zák. Obžaloba posuzovala skutek obviněného jako trestné činy neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 1, 4 písm. a), b) tr. zák. a opilství podle § 201 tr. zák. dílem dokonané, dílem nedokonané ve formě pokusu, neboť dovozovala, že obviněný předtím, než se zmocnil nákladního vozidla Avia, vnikl na stejném parkovišti poblíž restaurace Kosmos v Mostě do dalších osobních automobilů majitelů V. H., L. F. a J. M. v úmyslu použít je k jízdě, což se mu však nepodařilo proto, že vozidla nemohl nastartovat. Tuto část skutku je proto třeba posuzovat jako pokus zmíněných trestných činů.

Okresní soud však posoudil skutek obviněného pouze jako dokonané trestné činy, když dospěl k závěru, že nebyl opatřen ani jediný důkaz o tom, že by obviněný do automobilů těchto majitelů skutečně vnikl. Přitom však přehlédl, že obviněný již ve své výpovědi před vyšetřovatelem dne 23. 10. 1981 připustil, že po odchodu z restaurace Kosmos v Mostě násilím vnikl do nějakých automobilů, ale přesně je popsat nedovedl. Ví, že byl uvnitř nějakých aut, konkrétně si vzpomíná na jedno MB 1000, ale protože byl opilý, neví vůbec podrobnosti. Připouští ovšem, že v opilosti se mohl tohoto jednání dopustit. Rovněž ve výpovědi ze dne 26. 11. 1981 udává, že si nejasně pamatuje, že ještě předtím, než odjel s nákladním automobilem zn. Avia, vloupal se do několika dalších aut, která však měla zamčené volanty (řízení). Určitě se těchto vloupání dopustil poblíž restaurace Kosmos.

Okresní soud dále nehodnotil ani skutečnosti vyplývající z protokolu o ohledání místa činu. Ohledáním vozidla Š 105 MOB 47-25 majitele V. H. bylo zjištěno rozbití okna u levých zadních dveří a vytažení vodičů ze startovací skříňe. Rovněž u vozidla Š 105 MOD 04-11 majitele L. F. byla zjištěna rozbitá výplň okna u pravých zadních dveří. Z výpovědi svědka J. M. vyplývá, že u vozidla Š 100 (snadno zaměnitelného s vozem MB 1000) byla vylomena obě přední okénka a vytrženy dráty od skříňky zapalování.

Obviněný se dostal do nákladního automobilu Avia, se kterým uskutečnil pozdější jízdu, rozbitím okna tohoto vozu. Stejný způsob vniknutí do shora popsaných osobních automobilů na tomtéž místě, kdy byl zaparkován nákladní automobil Avia, měl vést okresní soud k úvaze, zda i v případě osobních vozidel to nebyl obviněný, který se na stejném místě pokusil vniknout i do těchto vozidel. Rovněž okolnost, že u dvou automobilů bylo zjištěno, že jsou vytrženy dráty ze spínací skříňky, svědčí o tom, že pachatel měl v úmyslu použít vozidla k jízdě a podporují to i údaje plynoucí z doznání obviněného.

K tomu je třeba dodat, že při ohledání uvedeného parkoviště orgány VB zjistily, že i u vozidla zn. Dacia SPZ MOA 80-61 majitele J. Š. jsou rozbitá okénka u levých předních i zadních dveří a ze spínací skříňe vozidla jsou vytrženy vodiče. J. Š. vypověděl, že zjistil, že s tímto vozidlem někdo manipuloval a potom s ním havaroval. Bylo třeba i v tomto případě zjišťovat, zda se obviněný nepokusil o vniknutí do uvedeného automobilu s úmyslem, aby jej použil k jízdě.

Za této situace měl okresní soud vyslechnout poškozené H. F., M. a Š. též k tomu, zda jejich vozidla byla v době činu uzamčena či jinak zabezpečena, jak udával obviněný. Vozidlo poškozeného F. nebylo ohledáno orgány VB; bylo proto třeba se tohoto poškozeného dotázat na podrobnější popis zjištěných poškození vozidla Š 105 MOD 04-11, zejména na to, zda shledal taková poškození, která by svědčila o tom, že pachatel, který vnikl do vozidla, se je snažil použít k jízdě. Teprve po takto doplněném řízení bylo možno učinit spolehlivý závěr, zda obviněný vnikl do shora uvedených osobních automobilů, usoudit na jeho úmysl a použít i správnou právní kvalifikaci zmíněného skutku.

Okresní soud porušil zákon též v neprospěch obviněného. Uznal jej vinným podle § 209a odst. 4 písm. d) tr. zák., tedy proto, že činem způsobil jiný zvlášť závažný následek spočívající v tom, že způsobil škodu velkého rozsahu. Lze sice souhlasit s právním závěrem, že pachatel trestného činu neoprávněného užívání cizího motorového vozidla naplňuje též znaky přísnější kvalifikace podle § 209a odst. 4 písm. d) tr. zák., jestliže činem způsobil z nedbalosti škodu velkého rozsahu, za kterou se považuje škoda převyšující 100 000 Kčs (srov. též ř. 38/1975 sb. rozh. tr.). Ovšem proto, aby tuto přísnější kvalifikaci mohl soud použít, bylo třeba vycházet ze škody skutečně způsobené. Soud zatím při zjišťování škody jak na vozidle Avia, které obviněný řídil, tak i na dalších vozidlech, které cestou zachytil, vycházel téměř ve všech případech ze škody, jak ji uvedli odhadem jednotliví poškození, aniž k tomu opatřil potřebné důkazy. Především se řádně nezabýval škodou způsobenou na nákladním vozidle Avia. Podle vyjádření poškozeného Státního statku Bílina škoda na tomto automobilu spočívá ve zdemolované kabině, prasklém bloku motoru, poškozené přední nápravě, zničené elektroinstalaci a poškozené korbě. Škoda byla vyčíslena ve výši nákladů na opravu vozidla, při které byl vyměněn motor v ceně 69 420 Kčs, přední náprava v ceně 22 010 Kčs a kabina za 31

600 Kčs. Za provedené práce bylo účtováno 5610 Kčs, takže celkem bylo vynaloženo na opravu 128 640 Kčs. Samotná cena opravy však v tomto případě nemůže být škodou, za kterou obviněný odpovídá, neboť nevyjadřuje škodu organizaci skutečně vzniklou, to je částku, o kterou se majetek poškozené organizace v důsledku trestné činnosti obviněného zmenšil. Cena opravy nepřihlíží totiž k amortizaci vozidla ani k tomu, zda některé vyměněné součásti nemůže poškozený případně ještě použít. Navíc vznikají pochybnosti o nutnosti opravy vozidla v tom rozsahu, jak ji nechal provést poškozený.

Z protokolu o ohledání nákladního auta Avia 30, pořízeného orgány VB dne 22. 10. 1981, např. vyplývá, že vůz má pravý přední světlomet a směrovku s rozbitými skly, ale kompletní přední osvětlení vozidla je rozsvíceno a funguje. U kabiny řidiče jsou poškozeny levé dveře tím, že jsou promáčknuty a skleněná výplň je rozbitá. Orgány VB shledaly ještě poškození na levém a pravém předním blatníku, na nosiči rezervního kola, dále zjistily deformaci státní poznávací značky a světla, které ji osvětluje, stejně jako na koncových světlech. Pravý zadní blatník je silně deformován, pravé dveře kabiny řidiče jsou poškozeny v mechanismu. Byla shledána ještě další nepříliš významná poškození laku a drobných součástí. Těmto zjištěním odpovídá též pořízená fotodokumentace, ze které rovněž není zřejmé, že by kabina vozu byla zdemolována. S ohledem na uvedená zjištění vznikají pochybnosti, zda poškození vozu způsobené trestným činem obviněného vyžadovalo výměnu např. celé kabiny a elektroinstalace. Povinností soudu proto bylo skutečnou škodu zjistit za pomoci znalce.

Ani při zjišťování škody na vozidlech, která obviněný svou jízdou poškodil, nepostupoval okresní soud správně. Při stanovení výše způsobené škody na jednotlivých automobilech vycházel vesměs z odhadu škody, jak jej provedli sami poškození v přípravném řízení. Tyto odhady nejsou konkrétně doloženy a nemohou postačovat k bezpečnému zjištění skutečné výše škody. O nesprávnosti tohoto postupu svědčí např. to, že poškozený V. Š. v přípravném řízení odhadl škodu vzniklou na jeho vozidle Š 105 SPZ MOA 48-34 na 30 000 Kčs. V hlavním líčení pak vypověděl, že faktura za opravu vozu zní jen na 8000 Kčs. Okresní soud se ani tímto rozporem nezabýval a uznal v tomto případě obviněného vinným za způsobení škody ve výši 30 000 Kčs. Ke zjištění skutečné škody i v případech poškození jednotlivých osobních vozidel, která obviněný v průběhu jízdy poškodil, bylo proto rovněž nutno provést potřebné objektivní důkazy (faktury za opravu, odborné vyjádření opravy apod.), popřípadě přibrat znalce.

Rozhodnutím okresního soudu byl v neprospěch obviněného porušen zákon též výrokem o ochranném ambulantním protialkoholním léčení. Podle § 72 odst. 2 písm. b) tr. zák. může soud uložit ochranné léčení pachateli, který se oddává nadměrnému požívání alkoholických nápojů nebo omamných prostředků, spáchal-li trestný čin v opilosti nebo v jiném podobném opojení nebo v souvislosti s požíváním alkoholu nebo omamných prostředků. Přitom nadměrné požívání alkoholických nápojů a omamných prostředků je důvodem k uložení ochranného léčení jen tehdy, když má povahu chorobného návyku. U obviněného takový stav nebyl zatím zjištěn. Okresní soud vyslovil ochranné léčení na základě doporučení znalců psychiatrů, kteří v písemném znaleckém posudku toto opatření navrhli „vzhledem k závažným důsledkům jeho, byť občasného požívání alkoholických nápojů“. Z písemného znaleckého posudku však nevyplývá, že by požívání alkoholických nápojů bylo u obviněného již chorobou ve smyslu citovaného ustanovení trestního zákona. Okresní soud znalce k této otázce v hlavním líčení nevyšlechl a rozhodl v tomto směru v rozporu s ustanovením § 2 odst. 5, 6 tr. ř.